

BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH
TỔNG CỤC DU LỊCH

CHƯƠNG TRÌNH PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC DU LỊCH CÓ TRÁCH NHIỆM
VỚI MÔI TRƯỜNG VÀ XÃ HỘI DO LIÊN MINH CHÂU ÂU TÀI TRỢ

Bộ công cụ về Du lịch có trách nhiệm tại Việt Nam

© 2013 Chương trình Phát triển Năng lực Du lịch có trách nhiệm với Môi trường và Xã hội

Bộ công cụ này đã được soạn thảo với sự hỗ trợ của Chương trình Phát triển Năng lực Du lịch có trách nhiệm với Môi trường và Xã hội (Dự án EU) do Liên minh Châu Âu tài trợ.

Nội dung của bộ công cụ này hoàn toàn thuộc trách nhiệm của Dự án EU và không phản ánh quan điểm của Liên minh Châu Âu.

Dự án EU và Liên minh Châu Âu cho phép in ấn và sao chép tài liệu này cho mục đích cá nhân và phi thương mại với điều kiện có sự thừa nhận bản quyền của Dự án EU và Liên minh Châu Âu. Người sử dụng không được phép bán lại, phân phối lại, hay tạo ra các tác phẩm phái sinh vì mục đích thương mại mà không được Dự án EU hay Liên minh Châu Âu đồng ý bằng văn bản.

Chương trình Phát triển Năng lực Du lịch có Trách nhiệm với Môi trường và Xã hội

39A Ngô Quyền, Hà Nội, Việt Nam

Tel: (84 4) 3734 9357 | Fax: (84 4) 3734 9359 | Email: info@esrt.vn | Website: www.esrt.vn

VỀ DỰ ÁN EU & BỘ CÔNG CỤ

Bộ công cụ Du lịch có trách nhiệm tại Việt Nam được Chương trình Phát triển Năng lực Du lịch có trách nhiệm với Môi trường và Xã hội do Liên minh Châu Âu tài trợ xây dựng. Bộ công cụ này là một trong các mục tiêu xây dựng năng lực cho các bên liên quan trong ngành Du lịch Việt Nam để đạt được các lợi ích tổng thể về phát triển kinh tế-xã hội (trong khi vẫn bảo tồn được các nguồn lực về tự nhiên và văn hóa từ du lịch).

Hoạt động của Dự án EU tập trung vào ba nội dung quan trọng gồm: hỗ trợ chính sách và tăng cường thể chế, năng lực cạnh tranh của sản phẩm và đối thoại công-tư, đào tạo và giáo dục nghề.

Bộ công cụ Du lịch có Trách nhiệm tại Việt Nam được soạn thảo với mười ba bài, với các chủ đề đa dạng khác nhau. Các bài và chủ đề trong Bộ công cụ có thể được sử dụng cùng nhau hay độc lập theo từng bài, sử dụng cả bộ hay từng phần, tùy theo nhu cầu đào tạo của học viên và đào tạo viên. Mỗi bài và chủ đề có thể sẽ liên quan đến ba nhóm đối tượng tiềm năng là: cơ quan nhà nước về quản lý Du lịch (khu vực nhà nước), các doanh nghiệp du lịch (khu vực tư nhân), và các cộng đồng tại điểm đến có tham gia vào du lịch.

Các bài và chủ đề được trình bày trong trang kế tiếp.

12

BÀI 12 QUY HOẠCH VÀ CHÍNH SÁCH DU LỊCH CÓ TRÁCH NHIỆM DÀNH CHO CÁC CƠ QUAN QUẢN LÝ DU LỊCH

Mục lục

Du lịch và tầm quan trọng đối với nhà nước	126
Những thách thức đối với sự phát triển bền vững	126
Cơ hội của Du lịch có trách nhiệm trong chính sách và quy hoạch nhằm đạt được sự bền vững	127
Vai trò của chính phủ trong việc thúc đẩy tính bền vững trong ngành Du lịch	127
Tác động của các chính sách và quy hoạch du lịch không bền vững	128
Lồng ghép tính bền vững trong các quy hoạch du lịch	129
Các yếu tố chủ đạo	130
Trang thiết bị và dịch vụ	130
Các điểm tham quan	131
Các yêu cầu triển khai	132
Thực hiện đánh giá tác động trong quy hoạch du lịch	134
Xác định các lĩnh vực chính sách để tạo ra môi trường thuận lợi cho du lịch có trách nhiệm	136
Mục tiêu kinh tế: Tối đa hóa tác động tích cực và sáng tạo cho nền kinh tế địa phương	136
Mục tiêu môi trường: Giảm thiểu các tác động tiêu cực của du lịch đến môi trường	137
Mục tiêu xã hội: Giảm thiểu tác động tiêu cực của du lịch đến xã hội	138
Công cụ để đạt được chính sách Du lịch có trách nhiệm	139

Sau khi hoàn thành bài học này, học viên có thể:

- Giải thích tầm quan trọng của du lịch đối với chính phủ và các thách thức trong việc phát triển bền vững
- Mô tả cách lồng ghép phát triển bền vững vào quy hoạch du lịch
- Giải thích tầm quan trọng của việc áp dụng biện pháp quy hoạch có sự tham gia của các bên trong chính sách và lập kế hoạch
- Giải thích chức năng của việc đánh giá tác động trong quy hoạch du lịch
- Xác định các chính sách để tạo môi trường khuyến khích Du lịch có Trách nhiệm
- Xác định các công cụ để đạt được các chính sách về Du lịch có Trách nhiệm.

DU LỊCH VÀ TẦM QUAN TRỌNG ĐỐI VỚI NHÀ NƯỚC

Một số lợi ích chính mà ngành Du lịch có thể trực tiếp mang lại cho nhà nước bao gồm:

- Đóng góp vào nguồn thu quốc gia thông qua thu nhập của ngành và các loại thuế, dịch vụ và kinh doanh
- Góp phần tạo công ăn việc làm cho người lao động địa phương trong khách sạn, nhà hàng và các doanh nghiệp lưu hành
- Thúc đẩy phát triển cơ sở hạ tầng và thu hút đầu tư
- Đóng góp vào nền kinh tế địa phương thông qua tăng thu nhập cho khối lao động phi chính thức, ví dụ như các quán hàng rong và hướng dẫn viên không chuyên
- Thúc đẩy phát triển các khu vực vùng sâu vùng xa bằng việc giảm thiểu luồng di cư từ nông thôn ra thành thị thông qua việc tạo công ăn việc làm và mở rộng cung cấp hàng hóa, dịch vụ ngay tại địa phương
- Góp phần bảo vệ và bảo tồn các thắng cảnh tự nhiên và văn hóa thông qua việc thu phí vào cửa

NHỮNG THÁCH THỨC ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Thách thức chính đối với chính phủ là đảm bảo phát triển du lịch mà không đánh đổi lợi ích lâu dài của người dân địa phương của văn hóa và môi trường. Du lịch bền vững hay giờ đây là Du lịch có trách nhiệm vẫn thường được xem là phương thức tốt nhất để chính phủ có thể đạt được điều này vì nó có thể đồng thời đáp ứng cả ba mục tiêu: phát triển kinh tế, bảo tồn văn hóa và xã hội địa phương và bảo vệ môi trường tự nhiên.

Những thách thức thường gặp mà chính phủ phải đối mặt trong nỗ lực đảm bảo tính bền vững trong du lịch¹

Trong lịch sử, mỗi quốc gia đều gặp khó khăn trong việc đạt được sự cân bằng giữa phát triển và sự bền vững, điều này có thể do những nguyên nhân sau:

- Đặt phát triển kinh tế và tạo công ăn việc làm lên trên việc bảo vệ môi trường và bảo tồn di sản văn hóa
- Ưu tiên phát triển du lịch đại trà với quy mô lớn dẫn đến đầu tư trực tiếp nước ngoài và trao đổi ngoại tệ ồ ạt
- Du lịch được dùng để thu hút viện trợ nước ngoài phục vụ cho việc phát triển cơ sở hạ tầng quy mô lớn mà không có nguồn đầu tư dành cho sửa chữa và nâng cấp
- Còn thiếu khung phát triển bền vững quốc gia vững mạnh để du lịch có thể thích ứng và thiếu các cơ chế kiểm soát
- Quy hoạch và quản lý yếu kém tài nguyên như điện và nước cho một lượng du khách lớn đến với các khu vực vùng sâu, vùng xa
- Ưu tiên phát triển du lịch tại những điểm đến còn thiếu các điều kiện sinh kế mặc dù các vùng này chưa đủ các điều kiện để trở thành điểm đến du lịch khả thi
- Khai thác không hợp lý tài nguyên tự nhiên và văn hóa dựa trên sự tiếp cận dễ dàng và chi phí thấp mà không có những kế hoạch hay quy định phù hợp để bảo tồn và duy trì tính nguyên vẹn của tài nguyên
- Hiểu biết hạn chế về những phạm vi ảnh hưởng tiềm tàng của du lịch, đặc biệt tại cấp địa phương
- Hạn chế năng lực của cộng đồng trong việc ra quyết định phát triển du lịch tại cấp địa phương

¹ McKercher B. 2003, *Phát triển Du lịch bền vững - Các nguyên tắc hướng dẫn cho Quy hoạch và Quản lý*, Bài trình bày tại Hội thảo Quốc gia về Phát triển Du lịch Bền vững, Bishkek, Kyrgystan, 5-9/11/2003

Cơ hội của Du lịch có trách nhiệm trong chính sách và quy hoạch nhằm đạt được sự bền vững

Tiếp cận gần hơn với mục tiêu bền vững là giải pháp mang tính khả thi đối với một quốc gia hay một điểm đến nhằm đảm bảo an toàn cho những nguồn tài nguyên thiên nhiên và văn hóa hữu hạn. Và một khi những nguồn tài nguyên đó mất đi hoặc không còn nguyên vẹn thì sẽ vô cùng khó khăn và đôi khi không thể khôi phục hay thay thế.

Tuân thủ các nguyên tắc của Du lịch bền vững, Du lịch có trách nhiệm đưa ra hướng đi tiềm năng vì một tương lai bền vững hơn cho những người lập chính sách và quy hoạch du lịch vì những lý do sau:

- Du lịch có trách nhiệm dẫn đến việc sử dụng tối ưu các nguồn tài nguyên tự nhiên và văn hóa nhưng vẫn bảo tồn và tôn trọng tính nguyên vẹn của những nguồn tài nguyên đó.
- Du lịch có trách nhiệm thúc đẩy những lợi ích kinh tế dài hạn và khả thi cho tất cả các đối tượng hưởng lợi một cách công bằng.²
- Du lịch có trách nhiệm tạo ra những điểm đến hấp dẫn về môi trường và văn hóa, thu hút một luồng khách du lịch ổn định hơn, thêm vào đó nó giúp tăng trưởng nền kinh tế địa phương và tạo nên một xã hội hạnh phúc hơn.
- Du lịch có trách nhiệm đáp ứng nhu cầu thị trường ngày càng tăng của du khách về các điểm đến, những trải nghiệm của du khách và đơn vị kinh doanh du lịch cần được tôn trọng, có tính nhạy cảm và hỗ trợ tích cực cho cộng đồng và môi trường địa phương.

Vai trò của chính phủ trong việc thúc đẩy tính bền vững trong ngành Du lịch

Chính phủ tạo ra và chi phối môi trường cho ngành Du lịch vận hành cũng như luồng khách và hành vi của họ. Một số vai trò của chính phủ trong quá trình hình thành nên du lịch bền vững bao gồm:³

- **Điều phối các hoạt động ngành:** Chính phủ cần phải hỗ trợ điều phối hàng ngàn doanh nghiệp nhỏ thuộc khối tư nhân trong các hoạt động chung của họ nhằm giảm thiểu những nguy cơ tiềm ẩn về kinh tế, xã hội và môi trường đồng thời phát huy tối đa những tác động tích cực.
- **Quản lý tài nguyên:** Các vấn đề trong phát triển bền vững như nguồn nước, không khí, các di sản tự nhiên, văn hóa và chất lượng cuộc sống vượt ra ngoài trách nhiệm của khối doanh nghiệp tư nhân và việc quản lý tài nguyên tự nhiên thuộc trách nhiệm của chính phủ, sự lãnh đạo của chính phủ trong việc thúc đẩy việc sử dụng tài nguyên có trách nhiệm trong Du lịch là vô cùng quan trọng.
- **Đưa ra tiêu chuẩn và xây dựng năng lực:** Rất nhiều doanh nghiệp du lịch có hiểu biết hạn chế về những ảnh hưởng rộng lớn từ những hoạt động của họ đối với nền kinh tế, xã hội và môi trường. Chính phủ đóng vai trò chủ yếu trong việc thiết lập những tiêu chuẩn, nâng cao nhận thức và tăng cường năng lực nhằm tạo ra những thay đổi tích cực theo xu hướng tốt hơn trong thực tế.
- **Thực thi pháp luật:** Quy hoạch sử dụng đất, các quy định về lao động và môi trường, việc cung cấp cơ sở hạ tầng và các dịch vụ môi trường, xã hội đều thuộc về trách nhiệm của chính phủ và là nguyên tắc cơ bản để phát triển du lịch bền vững.
- **Lãnh đạo và xúc tiến các hoạt động bền vững:** Chính phủ cần đảm nhận vai trò lãnh đạo trong việc khuyến khích du khách nhận thức rõ hơn về tác động từ những hoạt động của chính họ và quan tâm hơn đến người dân bản địa.

² UNWTO 2004, *Sự phát triển bền vững của Du lịch - Định nghĩa khái niệm*, Xem tại: <http://unwto.org/>

³ UNEP & WTO 2005, *Làm cho du lịch bền vững hơn: Hướng dẫn cho các nhà lập chính sách*, UNEP, Pháp

Tác động của các chính sách và quy hoạch du lịch không bền vững

Chính sách và quy hoạch du lịch cho một điểm đến không xem xét đến yếu tố bền vững có thể dẫn đến việc giảm hứng thú và sức hút đối với những người muốn định cư và tham quan điểm đến đó và kết quả cuối cùng là du lịch sẽ bị du khách bỏ quên. Những tác động cụ thể của một chính sách và quy hoạch phát triển du lịch yếu kém và không xem xét đến các yếu tố bền vững bao gồm:⁴

- Sự mất cân bằng về lượng khách giữa mùa thấp điểm và cao điểm sẽ nghiêm trọng hơn và lợi ích kinh tế của khu vực sẽ lệ thuộc nhiều hơn vào yếu tố thời gian. Các dịch vụ về sức khỏe và an ninh có thể trở nên đắt đỏ hơn trong mùa du lịch vì đó là những chi phí dựa trên tiền thuế thu được tại địa phương.
- Sự phát triển của một vài 'điểm nóng' với lợi ích hạn chế cho toàn bộ khu vực. Hơn nữa, giá cả đất đai ở những khu vực điểm nóng về du lịch cũng có thể bị đẩy lên mức quá cao.
- Chất lượng của những tiện nghi cuộc sống tại địa phương và các dịch vụ công cộng bị giảm sút, ví dụ như: công viên, nhà vệ sinh công cộng, đường xá... do tần suất sử dụng vượt quá khả năng trong khi nguồn lực bị giới hạn trong việc quản lý và bảo dưỡng.
- Tình trạng vứt rác bừa bãi gia tăng cùng với việc tăng tỉ lệ tội phạm và phá hoại tạo thêm gánh nặng cho cộng đồng.
- Lưu lượng giao thông tăng vọt dẫn đến tình trạng ách tắc, ảnh hưởng đến đời sống của người dân địa phương, vượt qua ngưỡng có thể chấp nhận được đối với cộng đồng.
- Tiềm ẩn nguy cơ thương mại hóa nền văn hóa, do đó tính nguyên vẹn của các công trình và ý nghĩa văn hóa bị suy giảm nghiêm trọng và dẫn đến tình trạng hao mòn các giá trị văn hóa.
- Các di tích lịch sử bị mất hoặc hủy hoại không thể thay thế và khôi phục được.
- Các tổn hại đến an ninh và an toàn cho du khách, do đó gây ra luồng nhận thức tiêu cực về hình ảnh một quốc gia, như là điểm đến thiếu an toàn, gia tăng những tin đồn tiêu cực và giảm lượng khách quay trở lại Việt Nam cũng như hạn chế luồng du khách tiềm năng.
- Phát triển quá nhanh, phát triển quá mức và quá đông đúc khách làm thay đổi vĩnh viễn môi trường và hệ sinh thái trong khu vực tự nhiên.
- Rác thải gia tăng cùng với nạn ô nhiễm nguồn nước và ô nhiễm không khí dẫn đến việc hủy hoại hoặc thay đổi môi trường sống trú cũng như giảm tính đa dạng sinh học.

Chính sách du lịch trách nhiệm của Việt Nam

Vào giữa năm 2013, Chương trình ESRT, tài trợ bởi EU đã phối hợp với Tổng cục Du lịch Việt Nam bắt đầu dự thảo tài liệu Hướng dẫn xây dựng khung chính sách Du lịch có Trách nhiệm tại Việt Nam. Cần nhắc những định hướng và vấn đề ưu tiên trong bản Chiến lược Du lịch quốc gia và bản Quy hoạch Tổng thể Du lịch quốc gia, tham vấn ý kiến từ phía các đơn vị kinh doanh trong ngành và các cơ quan chuyên môn về du lịch như Hiệp hội Du lịch Việt Nam, Diễn đàn doanh nghiệp Việt Nam Nhóm công tác về Du lịch và Khách sạn của Tổ chức Eurocham và tài liệu Whitepaper 2013, bản dự thảo tài liệu này hướng tới mục tiêu cung cấp cho ngành Du lịch một bộ tài liệu hướng dẫn tổng thể, có kết nối với những hành động cụ thể nhằm đóng góp cho một ngành Du lịch cạnh tranh hơn, nhiều lợi nhuận hơn và bền vững hơn.

Nền tảng của bản Dự thảo dựa trên 6 trụ cột sau đây:

1. Tạo lập một ngành Du lịch hiệu quả và năng động
2. Hỗ trợ tính cạnh tranh và tính bền vững
3. Tạo ra sự phát triển kinh tế - xã hội rộng khắp
4. Tăng nhận thức và kiến thức
5. Đầu tư nguồn lực con người
6. Bảo tồn và cải thiện nguồn tài nguyên tự nhiên và văn hóa

Đối với mỗi vấn đề trụ cột các hành động tiêu điểm được xác định đồng thời chỉ ra đối tượng hưởng lợi nào cần phải nhận trách nhiệm và những quy trình cần phải tuân theo để tạo nên sự thay đổi thực sự.

⁴ UNESCAP 1999, *Hướng dẫn về Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch bền vững*, UNESCAP, New York, Mỹ

LỒNG GHÉP TÍNH BỀN VỮNG TRONG CÁC QUY HOẠCH DU LỊCH

Những nguyên tắc cơ bản trong việc lồng ghép tính bền vững vào Quy hoạch du lịch

Kinh tế

- Chi phí và lợi nhuận của các phương án phát triển thay thế được xem xét
- Mục tiêu dần trải lợi ích giữa các bên liên quan
- Quảng bá những trải nghiệm tương ứng với các mục tiêu và giá trị của điểm đến
- Đảm bảo chi phí cho cơ sở hạ tầng trong du lịch không bị vượt quá lợi ích của cư dân địa phương

Xã hội

- Nhằm mục tiêu dần trải lượng khách du lịch giữa lúc đông quá và vắng quá, và giảm những ảnh hưởng tới cơ hội việc làm
- Thúc đẩy tạo ra các cơ hội việc làm có mức lương cao hơn
- Khuyến khích những công việc cần sử dụng vốn kiến thức, kỹ năng gắn liền với địa phương và truyền thống
- Nhằm mục tiêu tạo ra sự cải thiện toàn diện trong chất lượng sống và phân bổ lợi nhuận một cách đồng đều

Môi trường

- Duy trì tiến trình sinh thái, tính đa dạng sinh học và nguồn tài nguyên tự nhiên quan trọng cho thế hệ tương lai
- Thúc đẩy quy mô và tốc độ phát triển của du lịch để có thể quản lý tác động trong dài hạn
- Tài nguyên môi trường được định mức tài chính trong các phân tích chi phí và lợi nhuận

Văn hóa

- Khuyến khích những hành vi và thái độ của du khách thể hiện sự tôn trọng đối với các hoạt động văn hóa, điểm đến và giá trị
- Tạo điều kiện thuận lợi cho những ý tưởng, thiết kế phù hợp với di sản, đặc điểm và nhận dạng của quốc gia và địa phương
- Nhằm tới đối tượng khách và hoạt động phù hợp với nhu cầu và mong muốn của người dân địa phương

Chính trị

- Mục tiêu phát triển kinh tế toàn diện cần phù hợp với mong muốn của cộng đồng và các mục tiêu du lịch
- Lồng ghép với các quy trình và quy hoạch của các vùng, và cộng đồng có liên quan khác
- Cân bằng giữa phương pháp quy hoạch từ trên xuống với việc tham vấn cộng đồng dân cư và khuyến khích sự tham gia của họ trong quy hoạch và phát triển

Các quy hoạch du lịch và các chiến lược hỗ trợ đưa ra các vấn đề sau trong nhiều vấn đề khác:

- Phát triển một điểm đến du lịch như thế nào?
- Nên chọn đối tượng khách nào làm thị trường mục tiêu?
- Hoạt động du lịch có thể diễn ra ở đâu?
- Khi nào thì những hoạt động phát triển du lịch sẽ diễn ra?
- Ai sẽ tham gia và được hưởng lợi?

Nếu tính bền vững không được xem xét và lồng ghép vào các quyết định trong quá trình lập quy hoạch du lịch thì có khả năng các loại hình du lịch diễn ra trong thời gian thực hiện quy hoạch sẽ dẫn đến các tác động tiêu cực nghiêm trọng đến người dân và môi trường địa phương, và bỏ lỡ cơ hội tối đa hóa những tác động tích cực. Thêm vào đó, phát triển một chiến lược hay một kế hoạch du lịch bền vững không gắn liền với quy hoạch du lịch có thể dẫn đến những xung đột trong hoạt động và cả tiến trình. Điều này càng trở nên thách thức hơn khi cần tìm sự hỗ trợ cho việc triển khai các hoạt động bền vững nếu như không có được sự hỗ trợ tích cực ngay trong quy hoạch Du lịch ở cấp cao hơn.

Yếu tố bền vững nên được xem xét trong tất cả các giai đoạn xây dựng chiến lược và kế hoạch du lịch, ngay từ khi phân tích hiện trạng ban đầu cho đến khâu cuối cùng của việc lập kế hoạch hành động. Quá trình này nên có sự tham gia và bao gồm tất cả các nhóm đối tượng hưởng lợi nhằm đạt được cam kết lâu dài trong việc triển khai kế hoạch và chiến lược.

Các Quy hoạch du lịch có thể được xây dựng ở cấp quốc gia, cấp vùng, cấp điểm đến và ở một điểm du lịch. Tuy nhiên, cho dù quy hoạch được xây dựng ở bất kỳ cấp nào thì phần lớn các quy hoạch này đều bao gồm những nội dung sau: Phân tích bối cảnh – các tổ chức chính, khung pháp lý, vai trò và chức năng của các đối tượng hưởng lợi, bối cảnh thị trường, các nhân tố chính, cơ sở hạ tầng, trang thiết bị và dịch vụ, các điểm đến hấp dẫn và các yêu cầu triển khai – Tài chính, marketing, nhân sự. Những lĩnh vực quan trọng có thể lồng ghép tính bền vững là các phần về các yếu tố chủ đạo, các kiến nghị phát triển và yêu cầu thực hiện của bản quy hoạch du lịch. Từng vấn đề sẽ lần lượt được xem xét dưới đây.

Các yếu tố chủ đạo

Giao thông

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Giao thông có liên quan trực tiếp tới số lượng du khách đến thăm một điểm du lịch cũng như việc đi lại của họ trong điểm du lịch.
- **Những yếu tố bền vững chính được xem xét trong quy hoạch:** Đảm bảo số lượng du khách đến thăm điểm du lịch không vượt quá sức chứa cũng như khả năng phục vụ của các trang thiết bị và dịch vụ tại điểm đến. Đảm bảo việc xây dựng đường xá, đường tàu và các tuyến bay không ảnh hưởng quá mức đến môi trường và chất lượng sống của cư dân địa phương (như là: tiếng ồn, giao thông, vấn đề mất đất) hoặc ảnh hưởng xấu đến môi trường (phá rừng để làm đường, làm đường ray, ô nhiễm môi trường...).

Cơ sở vật chất

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Nước rất cần thiết cho các cơ sở lưu trú, nhà hàng và quán cà phê, các bể bơi, tưới tiêu trong khi điện cung cấp năng lượng cho các thiết bị điện tại điểm đến là những điều kiện cơ bản mà khách du lịch mong chờ. Khả năng đáp ứng cơ sở vật chất sẽ quyết định vị trí của các cơ sở du lịch.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Cung cấp đủ nước cho dân cư địa phương và một lượng du khách theo dự tính. Chất lượng nguồn nước (không bị ô nhiễm). Khả năng cung cấp điện đủ cho những dịch vụ tối thiểu ở những nơi có lượng khách lớn cho dịch vụ được đảm bảo. Tiêu chuẩn an toàn trong việc cung cấp năng lượng. Việc xây dựng các đập nước và đường dây điện gây ảnh hưởng lớn đến đời sống hoang dã và hệ sinh thái.

Quản lý rác thải

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Càng có nhiều du khách đến với điểm đến thì lượng rác thải ra môi trường càng nhiều thông qua việc tiêu thụ các sản phẩm dịch vụ, kể cả do du khách tiêu thụ trực tiếp hay gián tiếp qua các chuỗi cung ứng dịch vụ. Quản lý rác thải tốt là động thái quyết định nhằm đảm bảo một điểm đến sạch sẽ và tạo ấn tượng tốt đối với du khách, góp phần gia tăng lượng khách muốn quay trở lại với điểm đến hoặc giới thiệu về điểm đến với người khác.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Tác động khác nhau của các phương pháp xử lý rác thải tới sức khỏe con người và môi trường tự nhiên. Sự lỏng lẻo trong quản lý rác thải có thể gây ra những ảnh hưởng xấu đến sự hài lòng của du khách và về lâu dài sẽ ảnh hưởng đến lượng khách tới điểm đến. Năng lực của các phương tiện quản lý chất thải tại điểm đến để quản lý nguồn chất thải gia tăng.

Các hoạt động vui chơi giải trí

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Gia tăng sức hấp dẫn cho điểm đến bằng việc cung cấp cho du khách các hoạt động bổ trợ trong suốt thời gian họ lưu lại tại điểm đến, bao gồm: các hoạt động thể thao, xem phim, tham quan sông bãi, các quán bar hay câu lạc bộ, tham quan các viện bảo tàng hay các phòng trưng bày nghệ thuật. Từ đó góp phần tăng mức chi tiêu của khách và tạo ra cơ hội việc làm cũng như gia tăng thu nhập của cư dân địa phương.

- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Sự xáo trộn trong đời sống sinh hoạt và môi trường sống của cư dân địa phương do ảnh hưởng của tiếng ồn, giao thông, sự đông đúc và những hành vi phi văn hóa (du khách say rượu). Tác động tới môi trường địa phương đặc biệt là đối với những cơ sở giải trí lớn như sân golf hay sân vận động. Một số hình thức giải trí như sông bãi có thể gây ra các vấn đề xã hội ở địa phương như đam mê cờ bạc, gây ảnh hưởng tới gia đình.

Sức khỏe và an toàn

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** An toàn là một yếu tố cơ bản được du khách xem xét trong quá trình lựa chọn điểm đến. Bệnh viện, các trung tâm y tế, sở cảnh sát và các dịch vụ là rất cần thiết nhằm đảm bảo an ninh và an toàn cho du khách và cả cư dân địa phương.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Khả năng cung cấp dịch vụ tại địa phương cho những nhu cầu của du khách và tác động tới dịch vụ dành cho cộng đồng địa phương. Tăng thuế giúp hỗ trợ phát triển các dịch vụ chăm sóc sức khỏe, các dịch vụ khẩn cấp và an ninh an toàn.

Trang thiết bị và dịch vụ

Các cơ sở lưu trú

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Căn tăng thời gian lưu trú của du khách tại một điểm đến và nhờ đó có thể tăng lượng chi tiêu trên mỗi du khách. Cơ sở lưu trú cần đáp ứng được nhu cầu của thị trường khách mục tiêu của điểm đến. Thực hiện việc thu thuế nghỉ đêm mang lại nguồn thu cho chính phủ nhằm hỗ trợ quản lý du lịch.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Các tác động về kinh tế xã hội của việc thừa cung/thiếu cung. Ảnh hưởng của vị trí địa lý, và địa hình lên dân cư và môi trường. Cân bằng giữa cơ sở lưu trú với thị trường mục tiêu cùng với mong muốn của cộng đồng địa phương. Các tác động liên quan tới cơ sở hạ tầng lưu trú như là: rác thải, năng lượng và nước sinh hoạt (xem trên đây). Khả năng cung cấp và chất lượng của điểm đến để có thể hỗ trợ tiếp đón lượng khách mong muốn. Sự phù hợp về quy mô, chiều cao, số lượng và mức độ tập trung của cơ sở lưu trú tại những địa điểm đặc biệt. Sự hài hòa trong đặc điểm và thiết kế của cơ sở lưu trú với môi trường xung quanh và văn hóa địa phương.

Nhà hàng và quán cà phê

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Nhà hàng và các quán cà phê độc lập với các cơ sở lưu trú đang giúp gia tăng sự thu hút đối với du khách tại các điểm đến du lịch. Thông thường là dịch vụ bổ sung cho dịch vụ lưu trú và các điểm tham quan vì vậy sẽ mang tính quyết định đối với vị trí địa lý của các dịch vụ này.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Tiêu chuẩn vệ sinh, tiêu chuẩn của dịch vụ, chất lượng bữa ăn, giá cả đồ ăn, chất lượng của các trang thiết bị nhà hàng. Sự tập trung và các yếu tố đặc trưng (của mỗi cơ sở lưu trú) song với mức độ hạn chế hơn. Các tác động tới sức khỏe con người và môi trường từ sự gia tăng ô nhiễm và rác thải.

Mua sắm

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Mua sắm ngày càng được xem như một phần thiết yếu của một điểm đến du lịch tốt. Các kế hoạch du lịch thường xem xét đến việc làm thế nào để cải thiện sức hấp dẫn của việc mua sắm, ví dụ như xây dựng thêm các điểm bán lẻ.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Tác động của vị trí và sự phân bố các khu mua sắm đối với đời sống dân cư và môi trường. Kiểm soát việc bán các loại hàng nhập khẩu giá rẻ và hỗ trợ do người dân làm ra hàng hóa, dịch vụ. Ảnh hưởng đối với sức khỏe con người và môi trường từ việc gia tăng lượng rác thải từ sản phẩm và đóng gói. Cân bằng giữa việc cung cấp sản phẩm của các cửa hàng với nhu cầu mua sắm của người tiêu dùng (đặc biệt trong mùa thấp điểm) và quản lý tác động đối với cơ hội việc làm. Ảnh hưởng đến giá trị và thuê đất cũng như sự di chuyển của các đơn vị bán lẻ địa phương ra các khu vực bên ngoài.

Dịch vụ lữ hành

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Hoạt động như một đơn vị trung gian giữa du khách với điểm du lịch và các dịch vụ thông qua việc hỗ trợ du khách sắp xếp cơ sở lưu trú, tuyến thăm quan, phương tiện di chuyển và các hoạt động giải trí.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Đảm bảo chất lượng tốt trong hướng dẫn và điều hành tour. Quản lý chất lượng của dịch vụ vận chuyển bao gồm các tác động xấu như là ô nhiễm hay các tác động xấu khác đến môi trường. Đảm bảo an ninh, an toàn cho du khách trong chuyến đi. Tác động từ các hành vi của du khách đối với cộng đồng địa phương và các điểm di sản văn hóa, các thắng cảnh tự nhiên.

Các điểm tham quan

Danh thắng tự nhiên

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Yếu tố chủ chốt để phát triển thành công điểm đến – không có điểm tham quan thì sẽ ít động cơ thu hút khách đến điểm du lịch. Tham quan các danh thắng tự nhiên như các hình thế đất đặc trưng, các dạng địa hình thú vị và các môi trường địa chất, ven biển, các khu bảo tồn động thực vật là một hợp phần của hầu hết các lịch trình cho du khách.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Tác động của các hoạt động và cơ sở hạ tầng đối với những hệ sinh thái dễ bị tổn thương, nơi cư trú của những loài sinh vật được bảo vệ hoặc đang bị đe dọa. Cần phải hiểu rõ về tính đa dạng sinh học, chất lượng cảnh quan và các chu trình sinh thái trước hết để dự đoán được các tác động tiềm ẩn của du lịch. Sự sẵn có của các nguồn tài nguyên (tài chính và con người) để bảo vệ đầy đủ môi trường và duy trì an ninh an toàn cho khách tại các khu vực tự nhiên.

Các điểm tham quan văn hóa

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Tương tự đối với các danh thắng tự nhiên, các điểm tham quan văn hóa là một phần đặc trưng không thể thiếu trong mỗi lịch trình tham quan của du khách và thường là động lực cho chuyến đi. Các điểm tham quan văn hóa có thể bao gồm các cấu trúc vật thể cũng như đời sống văn hóa của cư dân địa phương, phong tục tập quán, truyền thống, nghệ thuật, nghề thủ công, kiến trúc, âm nhạc, các điệu múa và lịch sử... Các điểm tham quan văn hóa thường liên kết với các làng truyền thống, các điểm gắn với văn hóa tâm linh, các di chỉ khảo cổ hay các di tích lịch sử đặc trưng.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Tác động của du lịch đến sự thương mại hóa nền văn hóa và làm mất đi tính xác thực. Cần có nguồn lực để nghiên cứu, phân tích và hiểu rõ về tự nhiên và chức năng của văn hóa địa phương thì mới có thể bảo vệ được. Khả năng đảm bảo du khách không hành xử thiếu tôn trọng đối với các giá trị văn hóa. Tác động về mặt văn hóa xã hội của du khách lên truyền thống và khả năng gia tăng những hành vi không mong muốn, về văn hóa xã hội trong cộng đồng địa phương (ví dụ như nạn rượu chè, tội phạm, mại dâm...). Khả năng bảo vệ các di sản văn hóa vật thể khỏi bị hư hỏng hủy hoại, và các hành vi phá hoại từ việc gia tăng lượng du khách.

Các hoạt động và sự kiện đặc biệt

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Các sự kiện đặc biệt như lễ hội, lễ tưởng niệm, các nghi lễ tôn giáo và việc thăm các điểm canh tác nông nghiệp tạo thêm sự trải nghiệm về điểm đến cho du khách và trong một số trường hợp những hoạt động này cũng giúp họ học hỏi về văn hóa và xã hội của địa phương. Có thể tạo ra lợi ích kinh tế đáng kể cho điểm đến và một khi được lập kế hoạch tốt, những sự kiện ấy có thể thu hút khách ngay cả trong mùa thấp điểm.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Năng lực quản lý, kiểm soát việc tăng du khách và đặc biệt trong việc đảm bảo an ninh an toàn cho cả du khách lẫn người dân địa phương. Khả năng kiểm soát sự gia tăng những hành vi không mong muốn trong các buổi lễ hoặc các sự kiện giải trí tương tự. Kiểm soát những hành vi thiếu tôn trọng đối với các địa điểm hay các sự kiện tôn giáo, nghi thức tâm linh. Việc gia tăng tiếng ồn, giao thông, rác thải và ô nhiễm từ việc tăng lượng du khách. Khả năng đáp ứng của cơ sở hạ tầng và trang thiết bị tại địa phương cho lượng du khách gia tăng trong một khoảng thời gian ngắn.

Các yêu cầu triển khai

Tài chính

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Các quy hoạch du lịch chỉ có hiệu quả khi các hoạt động được đề xuất có kinh phí để thực hiện. Đối với các yếu tố đặc trưng nằm dưới sự quản lý của nhà nước như xây dựng cơ sở hạ tầng, khối tư nhân được yêu cầu hỗ trợ kinh phí trong việc phát triển sản phẩm du lịch (ví dụ như: trang thiết bị, dịch vụ và điểm tham quan). Cung cấp kinh phí cho các hoạt động du lịch do đó vốn phải phụ thuộc vào các nguồn đầu tư (chẳng hạn như đầu tư từ khối tư nhân trong nước, vốn tư nhân nước ngoài, viện trợ nước ngoài, ngân sách nhà nước...) Đầu tư nước ngoài có thể đặc biệt hấp dẫn khi quá khan hiếm các nguồn đầu tư trong nước hoặc khan hiếm nguồn tư vấn kỹ thuật và chuyên môn.
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Phải đảm bảo viện trợ nước ngoài không làm giảm nhẹ việc kiểm soát phát triển ở địa phương, tạo ra tình trạng "dựa dẫm" về tài chính, hay gây ra những áp lực đáng kể về lạm phát. Quản lý tình trạng " rò rỉ" về lợi ích kinh tế du lịch đối với các đơn vị kinh doanh do nước ngoài sở hữu và quản lý. Cân bằng giữa yêu cầu của nhà đầu tư với nhu cầu của cư dân địa phương và mong muốn của họ về cách thức phát triển Du lịch tại điểm đến. Đảm bảo các tác động đến xã hội, môi trường và kinh tế được xem xét trong tất cả các dự án đầu tư, những thay đổi cần thiết cần phải được đàm phán.

Marketing và xúc tiến du lịch

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Marketing và xúc tiến nhằm gây ảnh hưởng đến sự lựa chọn điểm đến và sản phẩm du lịch của khách du lịch. Marketing và xúc tiến thương mại rất quan trọng trong việc truyền đạt giá trị, hình ảnh và tính cạnh tranh của một điểm đến.

- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Đảm bảo các chiến lược marketing đều phải dựa trên nghiên cứu xác định thị trường mục tiêu, không chỉ dễ tiếp cận và tạo ra lợi ích kinh tế rõ rệt mà còn hài hòa với nhu cầu, mong muốn của cư dân địa phương, hoạt động và lựa chọn của khách phù hợp với môi trường tự nhiên. Đảm bảo các mục tiêu marketing không chỉ cho phép tăng lượng khách mà còn xem xét đến hiệu quả của việc tăng chi tiêu trên mỗi du khách và khả năng đáp ứng của cơ sở hạ tầng, các dịch vụ và điểm tham quan. Đảm bảo các kế hoạch xúc tiến, không chỉ thống nhất với các mục tiêu marketing mà còn tạo ra mong đợi thực sự về những gì mà điểm đến có thể cung cấp và xác thực được việc sử dụng của các yếu tố văn hóa địa phương trong các thông điệp xúc tiến, quảng bá. Giải quyết triệt để các vấn đề liên quan đến tính mùa vụ du lịch về lượng khách đến và các tác động đến nền kinh tế xã hội của địa phương.

Phát triển nguồn nhân lực

- **Tầm quan trọng trong quy hoạch:** Sự phát triển của du lịch có khả năng tạo ra đáng kể những cơ hội việc làm trực tiếp và gián tiếp ở nhiều lĩnh vực. Hơn nữa, dịch vụ lưu trú và nhà hàng là lĩnh vực có thể tạo nhiều cơ hội việc làm cho phụ nữ
- **Những yếu tố bền vững chính cần xem xét:** Khả năng đáp ứng kỹ năng nghề ở các cấp độ khác nhau trong du lịch, đảm bảo cân bằng giới. Sự đầy đủ và khả năng tiếp cận của giáo dục, đào tạo tới đội ngũ lao động hiện tại và lực lượng lao động tiềm năng trong tương lai. Sự thỏa đáng về điều kiện làm việc và mức lương cho người lao động trong lĩnh vực du lịch. Quản lý các vấn đề về lạm dụng tình dục và bóc lột sức lao động ở trẻ em. Đảm bảo khả năng tiếp cận của cộng đồng cư dân địa phương với các cơ hội nghề nghiệp cao hơn so với nguồn lao động di cư. Năng lực của các đơn vị đào tạo kỹ năng nghề du lịch phải đáp ứng nhu cầu về lực lượng lao động đạt tiêu chuẩn. Sự thành thực của lực lượng lao động trong việc sử dụng ngoại ngữ của thị trường mục tiêu và khả năng nâng cao tiêu chuẩn về sự thành thạo trong sử dụng ngoại ngữ...

Lập kế hoạch có sự tham gia của các bên

Vượt ra khỏi nhu cầu xây dựng quy hoạch du lịch có xem xét đến tính bền vững trong mỗi yếu tố, cần phải đảm bảo rằng quá trình lập quy hoạch có sự tham gia của các bên liên quan với mục đích đảm bảo cho các quan điểm, các mối quan tâm và nhu cầu của các đối tượng hưởng lợi phải được xem xét cũng như đảm bảo sự hỗ trợ và cam kết tốt hơn từ các bên về các mục tiêu của quy hoạch. Quá trình cam kết của một đối tượng hưởng lợi trong một điểm đến:⁵

- Hiểu rõ những mối quan tâm và mục đích của tất cả các đối tượng hưởng lợi trong du lịch đều quan trọng trong việc xây dựng chiến lược và hành động mang lại lợi ích cho tất cả các bên
- Thu hút đối tượng hưởng lợi dựa trên sự quan tâm, kỹ năng và kiến thức chuyên môn nhằm đảm bảo những hiểu biết cơ bản về kiến thức cho việc quy hoạch
- Hiểu rõ và truyền đạt các giá trị của du lịch bao gồm cả các giá trị về kinh tế, văn hóa và xã hội
- Tạo ra một sự hiểu biết (thống nhất) về du lịch trong một vùng.
- Phát triển tầm nhìn chung trong đó đưa ra trọng tâm cho quy hoạch tương lai, phát triển và quản lý du lịch tại điểm đến
- Xác định rõ vai trò và trách nhiệm của tất cả các đối tượng hưởng lợi
- Xác định một cơ cấu quản lý trong đó cần có những nguyên tắc rõ ràng về giao tiếp, báo cáo và quy trình ra quyết định
- Nhóm đối tượng hưởng lợi tiềm năng có liên quan tới việc lập quy hoạch du lịch bao gồm: các doanh nghiệp kinh doanh du lịch, các sở ban ngành và hiệp hội du lịch, khách du lịch, cộng đồng, các nhà đầu tư/nhà phát triển, chủ sở hữu đất, các hiệp hội doanh nghiệp, các tổ chức có liên quan đến du lịch, các tổ chức phát triển cộng đồng và môi trường.

⁵ Du lịch Bền vững trực tuyến, *Du lịch bền vững – điểm đến và cộng đồng*, Du lịch bền vững, CRC [trực tuyến] tại www.sustainabletourisonline.com/destinations-and-communities, Tài về 21/07/2013

THỰC HIỆN ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG TRONG QUY HOẠCH DU LỊCH

Mục tiêu chính của việc đánh giá các tác động về mặt môi trường và xã hội là để:⁶

- Làm cho người ra quyết định nhận thức được rõ những ảnh hưởng quan trọng của các đề án phát triển du lịch
- Phác thảo phương án thay thế với những tác động khác nhau tới môi trường và xã hội
- Xác định cách tiếp cận để tránh hoặc làm giảm thiệt hại và các tác động xấu khác
- Công khai với công chúng những lý do cho việc phê duyệt một dự án với những ảnh hưởng quan trọng đến môi trường và xã hội
- Thúc đẩy sự phối hợp giữa các đối tượng hưởng lợi
- Để cao sự tham gia của công chúng trong quá trình ra quyết định

Do việc đo lường và nhận thức được những tác động của phát triển du lịch khá phức tạp và với chi phí lớn, thông thường cần phải tìm kiếm một chuyên gia nhằm thu thập tất cả những thông tin cần thiết và thực hiện việc đánh giá tác động. Mục tiêu của phần này nhằm cung cấp cái nhìn tổng quan về những loại tác động chính từ du lịch và nhận dạng một số tiêu chí quan trọng trong việc đo lường tác động.

Dựa trên việc đánh giá tính bền vững trong các quy hoạch du lịch cần có ba loại đánh giá. Dưới đây là tóm tắt về mục tiêu của mỗi loại đánh giá, một cái nhìn tổng quan về các cách tiếp cận được sử dụng trong quá trình đánh giá, và những ví dụ về những loại tác động có thể đo lường được dựa trên bản **Hướng dẫn Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch bền vững** của Ủy ban kinh tế và xã hội Châu Á – Thái Bình Dương của Liên Hợp Quốc.⁷

⁶ Dựa theo: UNDP 2009, *Du lịch biển bền vững – cách tiếp cận quy hoạch và quản lý tổng thể*, UNDP, Paris, Pháp

⁷ Hướng dẫn Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch bền vững của Ủy ban kinh tế và xã hội Châu Á – Thái Bình Dương của Liên Hợp Quốc, New York, Mỹ

Đánh giá các tác động về kinh tế

- **Mục tiêu:** Xác định chi phí hoặc lợi ích đối với mức độ phát triển kinh tế của một cộng đồng do có các hoạt động hay là phát triển về cơ hội việc làm, thu nhập và của cải vật chất.
- **Phương pháp tiếp cận đánh giá tác động chung:** Để xác định lợi ích kinh tế, các dữ liệu kinh tế được thu thập từ quan sát trực tiếp, từ các cuộc điều tra về việc mua hàng và chi tiêu của du khách, chi phí ước tính dựa trên các hóa đơn kinh doanh hay các mẫu khảo sát khách du lịch (ví dụ khảo sát tại cửa khẩu, điều tra du khách...). Lợi ích có thể liên quan tới các hoạt động lễ hành, chi tiêu của khách, việc làm, tiền kiếm được từ hoạt động kinh doanh, lợi nhuận và thuế doanh thu. Chi phí kinh tế (bao gồm cả tài khóa và chất lượng cuộc sống) được đo lường thông qua nghiên cứu hiện trạng và đo lường chi phí gia tăng sẽ phát sinh từ việc xây dựng quy hoạch du lịch hay các nghiên cứu thay thế về những chi phí trong hoàn cảnh hiện tại dựa trên những nhu cầu hiện tại (mà không tạo ra sự thay đổi nào).
- **Ví dụ về các loại tác động:** Thu nhập từ việc thu đổi ngoại tệ, thay đổi mức thu nhập, thay đổi cơ hội nghề nghiệp (trực tiếp và gián tiếp, độ tuổi, mùa, thay đổi và nhân rộng đầu tư, thúc đẩy phát triển các ngành khác (xây dựng, thủ công mỹ nghệ), thay đổi trong cán cân thanh toán, mở rộng các loại thuế mới; thay đổi về giá trị tài sản, hỗ trợ các hoạt động bảo tồn, khuyến khích phát huy khả năng tự kinh doanh của cộng đồng địa phương.

Đánh giá tác động môi trường

- **Mục tiêu:** Đánh giá những tác động tiềm ẩn đối với môi trường và hệ sinh thái từ sự phát triển du lịch và các hoạt động du lịch đặc biệt với những yếu tố về tự nhiên, quy mô và các hậu quả gây nhiễu loạn tới môi trường.
- **Tiếp cận đánh giá tác động chung:** Triển khai đánh giá tác động môi trường là phương pháp thông dụng nhất giúp phân tích các tác động được dự đoán trước có thể xảy ra đối với môi trường của một dự án theo quy hoạch, mức độ ảnh hưởng và thay đổi, tầm quan trọng của những thay đổi và tác động đó và cách làm giảm thiểu tác động, cải thiện hay kiểm soát tác động.
- **Ví dụ về các loại tác động:** Hệ thực vật: thiệt hại về mặt vật chất (ví dụ: loại bỏ một loài). Mất các loài sinh vật yếu ớt, dễ bị tổn thương; Mất cân bằng sinh thái; Gây xáo trộn sự sinh sản và tỉ lệ gia tăng số cá thể loài; Giảm bao phủ bề mặt, giảm tính đa dạng loài; Nước; Suy giảm chất lượng nước; Ô nhiễm môi trường sống của sinh vật trong các dải đá ngầm; Hiện tượng phú dưỡng gây ra sự bùng nổ các loài tảo, rong; Không khí: Khí Carbon monoxide (CO) sinh ra từ các phương tiện giao thông, các loại tàu máy. Hệ động vật: Gây xáo trộn môi trường sống (buộc phải di cư), hành vi của các loài (nuôi dưỡng, sinh sản); Giết hại hoặc loại bỏ các loài động vật, phá vỡ vòng tuần hoàn tự nhiên.

Đánh giá các tác động về xã hội

- **Mục tiêu:** Nghiên cứu tác động lên hệ thống xã hội, văn hóa, chính trị có thể được cho là tác động của du lịch
- **Tiếp cận đánh giá tác động chung:** Xem xét sự tương tác giữa những đặc trưng của du khách (số lượng, thời gian lưu trú, tính mùa vụ, ngôn ngữ, văn hóa, tôn giáo, khả năng chi trả, hoạt động...) đối với những đặc trưng của điểm đến (sự phát triển kinh tế, quy mô điểm đến, dân số, vị trí của các cơ sở kinh doanh du lịch, sức chứa của các cơ sở này, mức độ tham gia của người dân địa phương trong du lịch, bề dày văn hóa...). Các tác động được đánh giá qua sự phối hợp một loạt cách tiếp cận khác nhau bao gồm: điều tra phỏng vấn trực tiếp, điều tra mẫu, điều tra thái độ, quan điểm, sử dụng đối tượng cung cấp thông tin quan trọng (đối với các thái độ và quan điểm), bỏ phiếu, quan sát có sự tham gia và phân tích nguồn thông tin thứ cấp (ví dụ các cơ quan truyền thông, các tài liệu, các dữ liệu thống kê).
- **Ví dụ về các loại tác động:** Những thay đổi trong sự độc lập về kinh tế của một nhóm dân cư (ví dụ như phụ nữ); Sự dịch chuyển của cộng đồng địa phương; Thay đổi để tiếp cận với lĩnh vực kinh tế truyền thống (ví dụ các khu nuôi cá); Thay đổi trong cấu trúc nghề nghiệp truyền thống; Thay đổi về giá trị đất đai; Thay đổi trong chất lượng cuộc sống; Sự gia tăng của những hoạt động không hay; Du nhập các giá trị của nước ngoài, hệ tư tưởng và hành vi; Thay đổi giá trị truyền thống về nghệ thuật, âm nhạc, nghi lễ tôn giáo, thay đổi trong thái độ đối với du khách.

XÁC ĐỊNH CÁC LĨNH VỰC CHÍNH SÁCH ĐỂ TẠO RA MÔI TRƯỜNG THUẬN LỢI CHO DU LỊCH CÓ TRÁCH NHIỆM

Du lịch có trách nhiệm vốn được xây dựng trên nền tảng của Du lịch bền vững nhằm giảm thiểu các tác động tiêu cực của du lịch đến (i) xã hội (ii) môi trường và (iii) tối đa hóa những ảnh hưởng tích cực có thể đóng góp cho nền kinh tế địa phương. Trong khi hầu hết những động thái nhằm đạt được ba mục tiêu trên đều do khối tư nhân đảm nhận, chính phủ có thể tạo ra một môi trường thuận lợi cho du lịch bền vững phát triển và thành công.

UNEP và UNWTO đã xác định 12 lĩnh vực chính sách chính mà chính phủ có thể nêu ra để tạo điều kiện cho du lịch bền vững đạt được ba mục tiêu trên. Những mục dưới đây đưa ra tóm lược về những lĩnh vực chính sách chính:⁸

Lĩnh vực chính sách 1: Khả năng phát triển kinh tế

Đảm bảo khả năng phát triển kinh tế và khả năng cạnh tranh của điểm đến và doanh nghiệp du lịch, từ đó giúp phát triển mạnh mẽ hơn và mang lại lợi nhuận trong lâu dài. Chính sách cần được xây dựng nhằm giải quyết:

- Hiểu rõ thị trường
- Đem tới tạo sự hài lòng cho du khách
- Duy trì những điều kiện kinh doanh tốt
- Giữ gìn và quảng bá một điểm đến hấp dẫn
- Hỗ trợ kinh doanh

Lĩnh vực chính sách 2: Sự thịnh vượng của địa phương

Tối đa hóa sự đóng góp của du lịch đối với nền kinh tế thịnh vượng của địa phương, bao gồm cả tỉ lệ nguồn thu từ du lịch được giữ lại cho địa phương. Chính sách cần được xây dựng nhằm đảm bảo:

- Giảm thiểu sự rò rỉ về kinh tế
- Tăng cường liên kết trong kinh doanh
- Tăng mức chi tiêu của du khách

Lĩnh vực chính sách 3: Chất lượng sử dụng lao động

Tăng số lượng và chất lượng của các công việc tại địa phương trong lĩnh vực du lịch, bao gồm mức chi trả, điều kiện của dịch vụ và khả năng tiếp cận công việc cho tất cả mọi người, không phân biệt giới tính, chủng tộc, người khuyết tật... Chính sách cần được xây dựng nhằm đảm bảo:

- Tăng cơ hội việc làm và tỉ lệ các công việc toàn thời gian
- Đảm bảo và củng cố người lao động tuân thủ các quy định, về lao động
- Cung cấp các chương trình đào tạo kỹ năng và điều kiện thăng tiến trong công việc
- Đảm bảo phúc lợi cho người lao động khi họ bị mất việc làm

⁸ Chương trình môi trường Liên Hợp Quốc (UNEP) & Tổ chức Du lịch Thế giới (UNWTO) 2005, *Làm cho Du lịch bền vững hơn – hướng dẫn cho các nhà lập chính sách*, Paris, Pháp